

Przeniesienie siedziby spółki do innego państwa UE bez konieczności przeprowadzenia likwidacji

Jak wynika z treści wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 25 października 2017 roku w sprawie C-106/16, państwa członkowskie UE nie mogą nałożyć obowiązku przeprowadzenia likwidacji na spółki chcące przenieść swoją statutową siedzibę do innego państwa członkowskiego. Przeniesienie statutowej siedziby takiej spółki, któremu nie towarzyszy przeniesienie jej rzeczywistej siedziby, jest objęte zakresem swobody przedsiębiorczości chronionej prawem Unii.

Sprawa dotyczyła polskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Uchwałą podjętą w 2011 roku walne zgromadzenie wspólników tej spółki postanowiło przenieść jej siedzibę do Luksemburga. Z uchwały tej nie wynika, że do Luksemburga przeniesiona została również siedziba zarządu spółki i miejsce rzeczywistego prowadzenia działalności gospodarczej przez tę spółkę. Na podstawie tej uchwały dokonano wpisu o otwarciu likwidacji spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym i wyznaczono jej likwidatora. W 2013 roku siedziba spółki została przeniesiona do Luksemburga stając się wówczas spółką prawa luksemburskiego. Ponadto spółka wystąpiła do polskiego sądu rejestrowego o wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego. Sąd rejestrowy oddalił natomiast wnioski o wykreślenie.

Spółka złożyła skargę na powyższe postanowienie. W ramach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy w Polsce zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości przede wszystkim z pytaniem, czy swoboda przedsiębiorczości ma zastosowanie do przeniesienia samej statutowej siedziby spółki utworzonej na mocy prawa jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego, w przypadku przekształcenia jej w spółkę prawa tego innego państwa członkowskiego, któremu to przeniesieniu nie towarzyszy przeniesienie miejsca jej rzeczywistej siedziby. Następnie Sąd Najwyższy zmierzał do ustalenia, czy polskie uregulowania uzależniające wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego od rozwiązania spółki po przeprowadzeniu likwidacji są zgodne ze swobodą przedsiębiorczości.

W ogłoszonym wyroku Trybunał podkreślił po pierwsze, że prawo Unii zapewnia swobodę przedsiębiorczości spółkom założonym zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego i mającym swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo na obszarze Unii. Swoboda ta obejmuje między innymi prawo takiej spółki do przekształcenia się w spółkę prawa innego państwa członkowskiego. W omawianej sprawie swoboda przedsiębiorczości zapewnia zatem spółce prawo do przekształcenia się w spółkę prawa luksemburskiego, o ile spełnione są warunki utworzenia spółki określone w luksemburskim ustawodawstwie, a w szczególności kryterium przyjęte w Luksemburgu dla celów powiązania spółki z krajowym porządkiem prawnym tego państwa członkowskiego.

Ponadto Trybunał stwierdził, że sytuacja, w której spółka utworzona zgodnie z prawem jednego państwa członkowskiego dąży do przekształcenia się w spółkę prawa innego państwa członkowskiego, czyniąc jednocześnie zadość kryterium przyjętemu przez to drugie państwo członkowskie dla celów powiązania spółki z jego krajowym porządkiem prawnym, mieści się w zakresie swobody przedsiębiorczości, chociażby owa spółka wykonywała zasadniczą część, a nawet całość swej działalności gospodarczej w pierwszym z tych państw członkowskich. Trybunał przypomniał w tym względzie, że okoliczność ustanowienia (statutowej lub rzeczywistej) siedziby spółki w zgodzie z ustawodawstwem państwa członkowskiego w celu korzystania z bardziej dogodnych przepisów, sama w sobie nie stanowi nadużycia. Tak oto decyzja o przeniesieniu do Luksemburga jedynie statutowej siedziby spółki,

bez przenoszenia rzeczywistej siedziby tej spółki, nie może sama w sobie skutkować wyłączeniem tego przeniesienia z zakresu swobody przedsiębiorczości.

Po drugie, Trybunał zauważył, że chociaż spółka prawa polskiego, przenosząc swą statutową siedzibę do państwa członkowskiego innego niż Polska, może co do zasady uczynić to bez utraty osobowości prawnej, to wykreślenie z polskiego rejestru handlowego może uzyskać dopiero pod warunkiem przeprowadzenia likwidacji. W tym względzie Trybunał zaznaczył, że w polskim prawie czynności likwidacyjne obejmują zakończenie interesów bieżących spółki, ściągnięcie wierzytelności, wypełnienie zobowiązań i upłynnienie majątku spółki, zaspokojenie lub zabezpieczenie wierzycieli, złożenie sprawozdania finansowego z dokonania tych czynności oraz wskazanie przechowawcy ksiąg i dokumentów likwidowanej spółki. Trybunał stwierdził, że polskie uregulowania, które wymagają przeprowadzenia likwidacji spółki, mogą utrudniać, a nawet uniemożliwiać, dokonanie transgranicznego przekształcenia spółki. Uregulowania te stanowią zatem ograniczenie swobody przedsiębiorczości.

Ograniczenie takie może co do zasady być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego, takimi jak ochrona interesów wierzycieli, współników mniejszościowych i pracowników.

Niemniej jednak polskie uregulowania ustanawiają ogólny obowiązek przeprowadzenia likwidacji bez względu na rzeczywiste ryzyko naruszenia tych interesów oraz bez możliwości wyboru mniej restrykcyjnych środków mogących chronić te interesy. Według Trybunału obowiązek ten wykracza poza to, co jest niezbędne dla osiągnięcia celu polegającego na ochronie wspomnianych interesów.

Wreszcie, w odniesieniu do argumentu rządu polskiego, iż uregulowania te są uzasadnione celem w postaci zwalczania praktyk stanowiących nadużycie, Trybunał stwierdził, że są one nieproporcjonalne, ponieważ ogólny obowiązek przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego jest równoznaczny z przyjęciem ogólnego domniemania istnienia nadużycia.

Autor:
Marcin Borowski